

ยุทธศาสตร์การทอเกี่ยวของไทย ประเด็นที่ไม่มองข้าม

ที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการทอเกี่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จนคนจำนวนมากตั้งความหวังไว้กับอุตสาหกรรมนี้อย่างมากมายว่า จะเป็นกลจักรสำคัญตัวต่อไปสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยในอนาคต ทดแทนภาคการส่งออกที่นับวันจะอ่อนกำลังลง

เหตุผลสำคัญที่หยิบยกขึ้นมาสนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว ก็จะเป็นการนำเสนอตัวเลขจำนวนนักทอเกี่ยวต่างชาติที่ลี้ลับเข้ามาเยี่ยมเยือนประเทศไทย โดยมีการตั้งเป้าหมายกันว่าจะมีสูงถึง 20 ล้านคนเลยทีเดียว และก็คาดหมายกันต่อไปอีกว่า ด้วยจำนวนนักทอเกี่ยวที่มากมายขนาดนี้ อุตสาหกรรมการทอเกี่ยวในประเทศไทยก็จะสร้างรายได้เข้าประเทศได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ

การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับอุตสาหกรรมการทอเกี่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมา และกำลังจะดำเนินการต่อไป ก็มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อดึงนักทอเกี่ยวต่างชาติให้เข้ามาทอเกี่ยวในประเทศไทยให้มากที่สุดเป็นหลัก ซึ่งก็ดูเหมือนว่าจะเป็นสิ่งที่ดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ได้มีอะไรจะต้องกังวล อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการทอเกี่ยวที่ น่าจะได้นำมาพิจารณาประกอบในการกำหนดยุทธศาสตร์การทอเกี่ยวของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบทางด้านลบ ซึ่งไม่ค่อยมีใครอยากพูดถึง หรือรับทราบประเด็นเหล่านี้เท่าไรนัก

ผมก็จะขออนุญาตหยิบยกประเด็นพวกนี้ บางประการมาพูดคุยกัน เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักต่อปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อันเป็นผลจากการส่งเสริมให้มีการเติบโตอย่างมากของอุตสาหกรรมการทอเกี่ยว ดังนี้

ประการแรก อุตสาหกรรมการทอเกี่ยวเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายประเภทและเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักทอเกี่ยว ย่อมมีผลทำให้เกิดความต้องการของบริการและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทอเกี่ยว ซึ่งก็แปลว่าธุรกิจเหล่านี้จะต้องใช้ทรัพยากรการผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรแรงงาน (ทั้งที่มีทักษะและไร้ทักษะ)

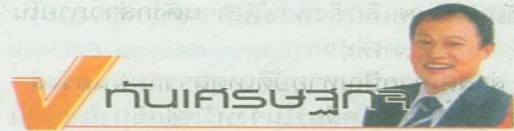
เพราะการทอเกี่ยวเป็นอุตสาหกรรมในภาคบริการที่ส่วนใหญ่เป็นภาคการผลิตที่ต้องอาศัยแรงงานเข้มข้น ความต้องการทรัพยากรการผลิตที่เพิ่มขึ้นนี้ ก็จะก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อดึงดูดปัจจัยการผลิตเข้าไปยังภาคอุตสาหกรรมการทอเกี่ยว โดยการเสนอให้ผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น ภาคการผลิตอื่นที่ต้องการปัจจัยการผลิตก็เช่นเดียวกัน ต้องเสนอผลตอบแทนที่สูงขึ้นให้กับปัจจัยการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตไม่เพียงในอุตสาหกรรมการทอเกี่ยวเองสูงขึ้น แต่ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมอื่นๆ ก็จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะไม่มีปัญหาใดๆ ในทางเศรษฐกิจ ถ้าการเกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามกลไกตลาด

แต่ถ้าการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักทอเกี่ยวต่างชาตินั้นเกิดขึ้น เพราะการเข้าไปแทรกแซงกลไกตลาดโดยภาครัฐ ด้วยมาตรการส่งเสริมต่างๆ ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายในรูปแบบของการก่อให้เกิดการบิดเบือนทางเศรษฐกิจได้ โดยง่าย เช่น แรงงานที่ไม่มีคุณภาพ หรือทักษะสำหรับงานในภาคธุรกิจการทอเกี่ยวก็จะถูกดึงดูดให้เข้าไปทำงานในอุตสาหกรรมการทอเกี่ยว เป็นเหตุให้การบริการการทอเกี่ยวมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ต่ำลง ในขณะที่ภาคการผลิตอื่นของประเทศกลับต้องขาดแคลนแรงงานที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิต

นอกจากนั้น ยังอาจเป็นปัจจัยเสริมหนุนให้เกิดปัญหาการกระจายรายได้ในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้ได้ประโยชน์จากมาตรการส่งเสริมและผู้เสียประโยชน์จากมาตรการส่งเสริมนั้น ประการที่สอง ในด้านต้นทุน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนทางสังคม ที่สังคมโดยรวม หรือประเทศต้องแบกรับร่วมกัน)

การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักทอเกี่ยวนั้น ไม่เพียงแต่นำมาซึ่งรายได้จากการทอเกี่ยวเท่านั้น แต่มีต้นทุนที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจด้วยหลายประการ โดยเฉพาะต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เป็นสถานที่ทอเกี่ยวจากการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจจากจำนวนนักทอเกี่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ชาวคราวเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการบุกกรุก

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของไทย ประเด็นที่ไม่มองข้าม

สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุ

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ นิด้า
www.econ.nida.ac.th
santi_nida@yahoo.com

พื้นที่ป่าสงวนโดยธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้ง ปริมาณขยะและน้ำเสียที่เพิ่มมากขึ้นในเขตพื้นที่ การท่องเที่ยว และการเกิดขึ้นของมาเฟีย ต่างชาติ น่าจะเป็นตัวอย่างที่จะหยิบยกขึ้นมาให้ เห็นภาพได้ว่า เรายังมีต้นทุนที่จะต้องพิจารณา อีกมากที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เรียกได้ว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ก็จะต้องจ่ายค่าเอาไว้มากกว่าต้นทุนกับ เราจำนวนไม่น้อย

คำถามต่อการตั้งเป้าจำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด และพยายามผลักดัน ให้ได้ตามนั้น คือ ศักยภาพในการให้บริการ การท่องเที่ยวของไทยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ในปริมาณนั้นอย่างมีคุณภาพหรือไม่ เราได้ คำนี้ถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องได้อย่างรอบคอบ ครบ ถ้วน และสมบูรณ์เพียงใด

ที่สำคัญ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นตกถึงมือผู้ ที่ควรจะได้รับประโยชน์นั้นหรือไม่ เหมาะสม เพียงใด จะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีกว่า หรือไม่ ยังยืนกว่าหรือไม่ ถ้าเราจะเลือก หรือ พยายามให้มีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น โดยที่จำนวนนักท่องเที่ยวโดยรวมไม่จำเป็นต้อง เพิ่มขึ้น ซึ่งในที่นี้ผมหมายถึงนักท่องเที่ยวที่ ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยว มากกว่าการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายมาก

สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง น่าจะต้องมีการ จำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยว ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นมีคุณภาพ และอาจจะ ทำให้ราคาสำหรับการท่องเที่ยวในสถานที่ ท่องเที่ยวนั้นเพิ่มขึ้น ก็คงต้องยอมรับว่าราคา ต้องเพิ่มขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวเองก็ได้ ประโยชน์จากการที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นนั้นจาก คุณภาพของการให้บริการการท่องเที่ยวที่ดีขึ้น ท่านผู้อ่านที่เคยผ่านการท่องเที่ยวในช่วงเวลา เทศกาลต่างๆ คงจะพอมองเห็นภาพในประเด็น นี้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ต้องตระหนักด้วยว่า ถ้านัก ท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวใน ประเทศไทยแล้ว ได้รับบริการการท่องเที่ยวที่ไม่ มีคุณภาพ ต่อไปนักท่องเที่ยวเหล่านี้ก็จะไม่ อยากรเดินทางกลับเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย อีก และถ้าชื่อเสียงทางด้าน การท่องเที่ยว ของเราถูกทำลายไปจากการที่เรามุ่งเน้นแต่ เพียงเพื่อการดึงจำนวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามา

ท่องเที่ยวในประเทศไทยให้ได้มากที่สุด เพราะ คุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวไม่ดี ก็จะเป็น เรื่องที่น่าเสียดายกับความพยายามที่สั่งสม มาเป็นเวลานาน สำหรับการสร้างอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของไทยให้เป็นอย่างในปัจจุบัน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว จึงเป็น เรื่องสำคัญที่สังคมไทยในทุกภาคส่วนน่าจะ ได้ ร่วมกัน โดยเป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวของประเทศ น่าจะได้เปลี่ยนมาให้ น้ำหนักความสำคัญกับเรื่องในเชิงคุณภาพและ ความยั่งยืนของการพัฒนาอุตสาหกรรม การ ท่องเที่ยวมากกว่า

การตั้งเป้าหมายในเชิงปริมาณจากจำนวน หัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะต้องมีการ ควบคุม ในการไปชักจูงให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ในรูปแบบต่างๆ และแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตาม แต่ว่าประชาชนของประเทศใดจะมีอัตราการ เติบโตทางรายได้สูง ก็กำหนดเป้าหมายว่าจะ ต้องไปเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวของคนชาตินั้น ให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

การกำหนดเป้าหมายในลักษณะนี้ จะ มีความเสี่ยงต่อการบั่นทอนคุณภาพการ ท่องเที่ยวของประเทศได้โดยง่าย ซึ่งแม้ว่าจะ เป็นประโยชน์ได้ในระยะสั้น ตรวจจับที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำหรับการให้ บริการการท่องเที่ยวนั้น ยังคงสามารถรองรับ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณนักท่องเที่ยว ได้ แต่จะทำให้ประเทศสูญเสียขีดความสามารถ ในการแข่งขันทางด้าน การท่องเที่ยวในอนาคต และขาดความยั่งยืนในการพัฒนา

จุดนี้จึงเป็นความแตกต่างกันอย่าง มาก ระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนา แล้ว เชื่อว่าท่านผู้อ่านที่ได้มีโอกาสเดินทางไป ท่องเที่ยวในต่างประเทศ ในประเทศที่พัฒนา แล้ว เช่น ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐ เป็นต้น ก็คง พอนึกภาพของการกำหนดเงื่อนไขของบริการ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพได้เป็น อย่างดี

ผมจึงอยากฝากประเด็นเหล่านี้ให้ทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณา เพื่อว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศจะไม่ถูกใช้ ไปอย่างไม่สมคุณค่า และเสื่อมสลายไปอย่าง รวดเร็วอย่างที่เรากลับคืนมาไม่ได้อีกต่อไป ■